

FOTOS: BAW/SCANPIX

Når **BOLIGEN** bliver et **HJEM** –

Vores hjem er ikke blot vores bolig, den er en del af os selv og vores identitet. På godt og ondt – for vi er ikke så gode til at acceptere forskellighed og mangfoldighed på den anden siden af hækken.

Her bor jeg – ■ Af *Dorthe la Cour*

■ Vores hjem er vores borg. Her kan intet ondt nå os – her er vi trygge, og her er det frem for alt os selv, der bestemmer.

Masser af mennesker har et godt naboskab, hvor man gensidigt hjælper hinanden med at passe kæledyr, vande blomster og tage posten i ferier. Nogle har en meget tæt relation til deres naboer, mens andre mere holder distancen. Og så er der de naboer, som ser rødt, når de får øje på hinanden.

- Vores hjem er en del af vores identitet, og vi investerer

både mange penge og megen tid i den, for boligen fortæller, hvem vi er. Hvis der ikke er orden eller gjort rent, når der kommer folk på besøg, så undskylder vi over for gæsterne. Det er også kulturelt bestemt, for i modsætning til andre nationaliteter inviterer vi ofte folk hjem til os, siger cand.psych. Nike Brandt Poulsen, som er psykolog ved Center for stress og trivsel, og som blandt andet underviser i konflikthåndtering.

Men for nogle er det ikke kun boligen, som er en del af deres identitet, det er hele kvarteret. Et boligområde kan

>

> have sit helt eget sæt spilleregler. Det er ikke regler, man kan læse sig til, men som man må lære ved at træde ved siden af og så blive korrigeret af de andre beboere.

- Det kan for eksempel være kvinden, som reagerer på, at gæster til hendes nabo holder uden for hendes hus. Selvom det er offentlig vej, føler hun alligevel, at det er hendes, og at andre ikke har ret til at benytte sig af det. Et andet eksempel kunne være manden, som reagerer på, at naboen er bortrejst, men lader sin bil holde ude på vejen frem for i garagen – som det ellers er reglen i kvarteret. Han ringer til politiet og siger, at der holder en fremmed bil i kvarteret, fortæller Nike Brandt Poulsen.

- Identiteten i et boligkvarter kan være meget stærk. Man føler sig som del af en gruppe, og som ny bliver man ikke en del af gruppen, medmindre man kan følge spillereglerne. Og hvis man ikke følger reglerne, så er man en fremmed eller fjenden. Og det er noget alment menneskeligt.

- Det, der sker, er gruppeassimilation – at vi ser gruppen som meget mere ens, end den i virkeligheden er. En ydre fjende vil gøre, at vi slutter os sammen, og vi finder identitet i det. Vi ser ikke gruppen som bestående af enkeltindivider, der er meget forskellige.

De stærke følelser

Men nabostridigheder opstår ikke kun omkring grupper. Konflikterne findes også mellem enkeltindivider, som ikke evner at have empati for hinanden, eller som ikke kan rumme hinandens forskelligheder. Jo højere kravet om ensartethed er, jo flere konflikter kan der opstå, for mennesker er ikke ens.

- Konflikter og krige opstår altid på grænser – det være sig faggrænser, landegrænser eller hækken ind til naboen. Ofte handler det ikke om så meget, men følelserne kan være meget stærke, forklarer Nike Brandt Poulsen. Der er set eksempler på, at naboer har kastet med jord på hinanden, væltet affaldsspande, fyldt indkørsler op med grus eller søgar forsøgt at påkøre hinanden.

I enkelte tilfælde er det endt med drab, som en sag fra 2000 viser. En 58-årig førtidspensionist fra Smørumnedre i Københavns omegn løste selv problemet med en besværlig nabo. Han skød ham med sit jagtgevær, og ringede til politiet med disse ord: - Jeg har skudt Børge, men ikke hans kone, for hun har ikke generet os. Politiet fandt naboen død i sin stol foran fjernsynet, dræbt af et skud i brystet.

Gennem ti år havde de to naboer ligget i krig med hinanden på den blinde vej, hvor 70'er-villaerne ligger pænt ved siden af hinanden. Voldsom beskæring af træer, kast med sten mod ruder, blomster der blev revet op og plakater med smædeskrivelser mod naboen.

- Du kan jo ikke komme væk fra konflikten – der er ingen udvej, og jeg tror, det er her, de meget stærke følelser får næring. Det går ind over vores grænser, og du kan næsten blive hjemløs. Hvis du har en konflikt på jobbet, kan du tage hjem, eller du kan gå væk fra mennesker, du ikke vil være sammen med. Nabokonflikten raser på det sted, hvor vi synes vi ejer stedet og burde have fred. I den situation kan vi blive fuldstændig afmægtige og kan ikke styre konflikten, for vi ved aldrig, hvornår naboen gør det, der generer os.

- Hjemmet er der, hvor man skal hente sin styrke og hvor man lader op, og ved nabokonflikter mister man pludselig herredømmet. Det er uforudsigeligt, og det stresser os, siger Nike Brandt Poulsen.

Dialog løser konflikter

Psykologen fremhæver, at det at dele et område kræver løbende dialog og forhandling, fordi konflikterne bliver brudt ned, så de aldrig kommer i gang. Men i dag har vi ikke længere et naturligt fællesskab med vores naboer, eller nogle arbejdsopgaver vi skal løse sammen. Efter hans opfattelse

venter mange for længe med at lære deres nabo at kende.

- Den daglige forhandling er gledet ud af de områder, hvor vi bor. Samfundet bliver konstitueret af et sæt regler, der er skrevet ned på et stykke papir, og ikke af relationer mellem mennesker. Det bliver reglerne, der binder os sammen, og ikke det menneskelige fællesskab eller den menneskelige virksomhed.

- Vi forsvarer jo demokratiet her i Danmark. Men måske skulle vi tænke lidt over hvad demokrati egentlig er. Og det er da, at man siger, hvad man mener, og at man giver andre plads til det samme – at man accepterer mangfoldighed og at andre er anderledes, og at man ikke føler sig truet af det. Hvis man skal løse en konflikt, skal man få parterne til at føle empati for hinanden og få dem til at sætte sig i hinandens sted.

Hjem, kære hjem

Et hjem er en forbindelse mellem et menneske og en bolig, og det tager tid at etablere den forbindelse. Den bliver til en del af os og vores identitet, så når forbindelsen bliver påvirket, har det stor betydning for os. En bolig bliver først til et hjem, når vi har fundet os til rette. Herefter er hjemmet det sted, hvor vi føler os trygge, og hvor vi kan gøre, hvad vi vil.

Hvad hjemmet betyder for os, har antropolog Mark Va-

cher forsøgt at svare på gennem et forskningsprojekt om en-familieboliger. I stedet for at spørge folk om, hvad et hjem var for dem, tog han til Seest efter fyrværkeriulykken i 2004 for at spørge folk om, hvad de havde mistet.

- Det var klart, at de havde mistet mere end en bolig. De havde mistet noget af dem selv. Når der sker noget med vores hjem, sker der noget med os, og omvendt. Og det var voldsomt for dem at opleve, at ikke alene var deres ting væk – møbler, fotoalbum, legetøj, tøj og så videre, men også det sted, de vendte hjem til.

- Det nedbrændte boligkvarter var fra 1970'erne, og mange havde bygget boligen om, fordi deres behov havde ændret sig i forhold til et 35 år gammelt byggeri, men de bevarede den oprindelige bolig og indrettede sig herefter.

Mange af de nedbrændte huse blev erstattet af arkitekttegnede, moderne villaer, som opfyldte alle ønsker og krav til nutidens boliger.

- Men familierne fandt hurtigt ud af, at selv en arkitekttegnede bolig ikke bliver til et hjem efter et par nætter. Der skal mere til, før man betegner det som et hjem. Det er også derfor, der findes et boligmarked og ikke et marked for hjem, siger antropologen.

- Det er vigtigt at skelne mellem boligen, som er en ting, og hjemmet, som er en forbindelse mellem mig som menneske og min bolig. Når vi flytter ind et nyt sted, går der

>

- > noget tid, før vi betragter det nye sted som vores hjem. Vi skal lige lære at finde lyskontakterne i mørket om natten, pr. refleks åbne de rigtige køkkenskabe og -skuffer, når vi har brug for forskellige ting osv., forklarer Mark Vacher og anfører, at mennesket og den fysiske bolig skal smelte sammen. Det er som et par sko, der skal gås til, før de passer os. Og når de passer os, så tænker vi ikke mere over det, så går vi bare. Ligesådan er det med boligen – på et tidspunkt bliver den til vores hjem, uden at vi bevidst eller præcist kan forklare hvorfor.

Hvordan boligen ser ud, har ingen betydning for, om forbindelsen kan oprettes. I verdens slumkvarterer, hvor boligen er lavet af blik, vil de mennesker, der bor der, have samme forbindelse til det sted, som de kalder hjem, som vi har til lejligheden med altan eller til huset med have.

Når forbindelsen brydes

Hjemmet er det sted, hvor vi er allermest nøgne. Her tillader vi os selv at gøre en masse ting, som vi ikke ville gøre i det offentlige rum. Når vi forlader hjemmet, tager vi tøj på, og vi disciplinerer os selv til at færdes sammen med andre ukendte mennesker.

- I vort hjem sover vi, og her er vi mest skrøbelige og sårbare. Når vi hører en lyd om natten, bliver vi bange, og den tryghed, der ellers kendetegner hjemmet – at det på en måde passer på os – bliver brudt. Den særlige forbindelse mellem bolig og menneske bliver brudt.

- Hvis vi har haft indbrud, eller hvis en fremmed uberettiget er trængt ind i vores hjem, føler vi os truet, ikke på grund af det, der er stjålet, men fordi forbindelsen mellem mennesket og boligen er truet – vi føler os fremmedgjort over for vores hjem.

- Vores hjem er en del af vores identitet. Jeg tror, det kan være en af årsagerne til, at nabokonflikter meget let opfattes som personlige angreb. Når naboen klipper vores hæk, føles det måske, næsten som om han har klippet håret på vores hoveder, siger Mark Vacher.

Vi går omvejene

Antropolog Anne-Marie Christensen har forsket i nabostridigheder, og hendes forskning viser, at det sker for alle, og der er ingen kønsforskel. Samtidig er det danskernes konfliktskyhed, der lidt overraskende er med til at optrappe konflikten.

Vi siger ikke, hvad vi mener. I stedet for at gå direkte til naboen og tale om problemet, går vi hellere til andre, og fortæller om problemet. Så kan vi blive bekræftet i, at naboen har overtrådt normerne for god opførsel.

Ofte er det småting, der gør, at konflikten enten trappes op eller trappes ned. Dybest set handler det nemlig ikke om fem cm græsplæne eller hæk, det handler om moral, og hvordan vi opfører os.

Analysefirmaet Norstat foretog i 2007 en undersøgelse af nabokonflikter i Danmark. Den viste, at hver anden følte sig generet af deres nabo, og mere end hver fjerde havde haft en egentlig konflikt med deres nabo.

Kun godt hver tredje løste konflikten ved at tale med naboerne. Resten gjorde enten ikke noget ved det eller valgte mere radikale løsninger som at involvere myndighederne, flytte eller tage hævn.

Dorthe la Cour er journalist